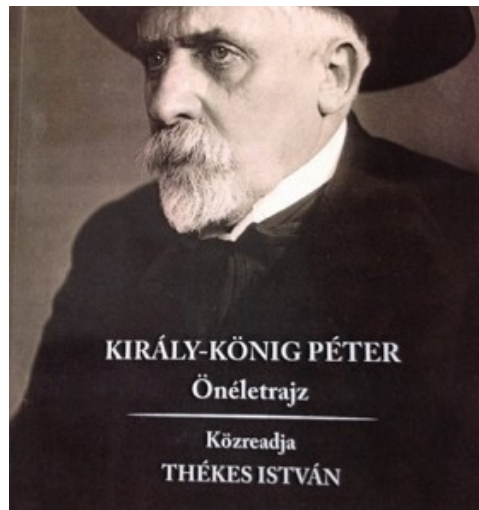

PROF. KEREK FERENC DLA*

AZ ALAPÍTÓ ÉS A PÉLDAKÉP
Gondolatok és laudáció Király-König Péterről
(1870-1940)

1904. január 16-án Michalovich Ödön, a Budapesti Magyar Királyi Zeneakadémia igazgatója dr. Gaál Endrének, Szeged város kultúr tanácsnokának a következő ajánlólevelet írta: *„Nagyságos uram! Tudomásomra jutott, hogy a szegedi Városi Zeneiskola igazgatói állására többek között König Péter is pályázott. Engedje meg, hogy valamennyi pályázó között elsősorban s a legmelegebben ajánljam König Pétert, aki Zeneakadémiánkon elvégezte a zeneszerzés és orgona főtanszakot, és mindkettőből oklevelet nyert, ami a legmagasabb zenei kvalifikáció.”*

A jó referenciának köszönhetően a nyolc pályázó közül 1904. január 25-én König Péter zeneszerző nyerte el az igazgatói állást. Február 16-án érkezett meg Szegedre és minden bizonnyal nem gondolta, hogy ez a város lesz életének utolsó állomáshelye. Másnap a Városházán letette a hivatali esküt és elfoglalta hivatalát.

Mivel híre megelőzte, nagy volt Szegeden a várakozás vele szemben. Az 1904. január 30-i Szegedi Napló így ír erről: *„Nemcsak zeneszerzői, hanem társadalmi munkálkodása révén is remélni lehet, hogy König Péter Szegedet valóságos magyar zenei központtá fogja tenni.”*

König negyedszázados alkotói tevékenysége nyomán a következő rajongó és mélyen igaz méltatás olvasható a szegedi Új Nemzedék hasábjain 1929. március 31-én. *„Ha valaki néhány évtized múlva meg akarja írni Szeged zenei kultúrájának fejlődését, a legnagyobb fejezetek egyikét feltétlenül König Péter érdekes egyéniségének, s a ma még teljes egészében fel sem értékelhető 25 éves zenei munkásságának kell szentelnie.”*

Hogy Szegeden ma már zenei élet van, s a komoly muzsika nem csupán egyes emelkedett lelkű családok szórakozása, hanem egész új generációknak lelki szükséglete, az jórész König Péter érdeme. König Péter az elmúlt 25 év alatt nem szóval, de minden szónál szebben beszélő tettekkel bizonyította, hogy érték: értéke nem csak Szegednek, hanem az egész országnak.

„Király-König Péter volt a szegedi zeneiskola első igazgatója, zeneszerző, egyben az első szegedi opera megalkotója is.”

Az emléktábla szövege:

„Ebben az épületben lakott 1916-1935 között Király König Péter *1870 † 1940 zeneszerző, a zeneiskola igazgatója.

Az emléktáblát 1994. május 29-én avatták fel.

König Péternek, a Szegedi Városi Zeneiskola igazgatójának a megítélése nem örvendhetett mindenkor ilyen fenntartás nélküli elismerésnek. Ma már tudjuk és sajnálattal állapíthatjuk meg, hogy a XX. század folyamán a történelem kereke nagyot fordult. Szélsőségesen változó ideológiák kikezdehetetlenek tűnő értékes szellemi alkotásokat, sőt egész életműveket toltak félre vagy tiportak el. Lényegében ennek a sajátos szelektálásnak és tudatos manipulációnak esett áldozatul – szerencsére csak átmeneti időre – König Péter művészete, alkotói pályája, illetve annak megítélése. Szentanúk beszámolója szerint 1973-ban a mai Zeneművészeti Kar jogelőd intézményéből egyszerűen az utcára, a szemébe került a Király-König hagyaték évtizedek óta itt őrzött része, köztük sok kotta és eredeti kézirat. Az „indoklás” szerint a kidobott anyag sem művészi, sem pedagógiai értéket nem képviselt. Szerencse a szerencsétlenségben, hogy hozzáértő és jószándékú emberek jókor voltak jó helyen, így az értékes hagyaték megmenekült és a Somogyi Könyvtár birtokába került, ahol ma is rendelkezésre áll a kutatók és az érdeklődők számára.

A szegedi Király-König Péter Zeneiskola homlokzata

Öt évvel ezelőtt névadója születésének 145., halálának 75. évfordulóját ünnepelte a szegedi Király-König Péter Zeneiskola. A megemlékezés zárásaként hangversennyel emlékeztek Király-König Péterre –kizárólag a szerző műveit játszották. A hangverseny koncepciója az volt, hogy Szeged város alap-, közép- és felsőfokú intézményeinek művészei és növendékei előadásában csendüljenek fel a szerző művei.

Ünnepi hangverseny a Király-König Péter Zeneiskolában – 1. rész (4:45)

Király-König Péter: Variációk Erkel Ferenc Himnusza fölött – hegedű szóló Előadja: dr. Szecsődi Ferenc
tanszékvezető egyetemi tanár, hegedűművész

Ünnepi hangverseny a Király-König Péter Zeneiskolában – 2. rész (3:33)

Király-König Péter: Szonatina I. tétel Előadja: Haracska Sára, a Király-König Péter Zeneiskola
növendéke, felkészítő tanár: Takács Valéria

Ünnepi hangverseny a Király-König Péter Zeneiskolában – 3. rész (8:02)

Király-König Péter: d-moll cselló-zongora szonáta I. tétel Előadják: Velez Alexandra – gordonka
művésztanár, Klebniczki György – zongoraművész

Ünnepi hangverseny a Király-König Péter Zeneiskolában – 4. rész (6:56)

Előadják: Szél Bernadett – énekművésztanár, Sigmondné Erős Andrea – zongoraművész-tanár

Ünnepi hangverseny a Király-König Péter Zeneiskolában – 5. rész (2:57)

Király-König Péter: Stájer táncok Pécsiné Pánczél Mária hegedűművész-tanár, Sigmondné Erős Andrea
– zongoraművész-tanár

Ünnepi hangverseny a Király-König Péter Zeneiskolában – 6. rész (16:12)

Király-König Péter: Asz-dúr zongoraszonáta Op.10. Előadja: dr. Lucz Ilona főiskolai docens,
zongoraművész

Ezzel a döbbenetet és megrendülést okozó hírral szemben az 1990-es évek közepén a szegedi regionális TV jóvoltából alkalmam volt egy másfajta, egyértelműen pozitív König kép kialakítására. A d-moll zongora-cselló szonáta felvételére kaptam felkérést, amelynek próbái és előadása közben a Brahms szonáták világához közeli, expresszív, szárnyaló és áradó dallamvilág, tiszta zenei szerkezet bomlott ki. A művel való találkozásom egy igazi zenei élményt és maradandó emléket jelent számomra.

Az eddig említett gondolatokhoz szorosan hozzátartozik még egy személyes adalék, amely egyszerre információ és vallomás is. A Szegedi Tudományegyetem Konzervatóriumában 2000. júliusa óta töltök be főigazgatói, majd 2003-tól kari vezetői tisztséget. Intézményvezetőként vállalt feladatomban tartottam, tartom azóta is, a mai kor követelményeinek megfelelő oktatásszervezéssel biztosítani – az értékes hagyományokat megőrizve – a zeneművészeti képzés magas színvonalát. Mivel a jelen a múltban gyökerezik, így különösen fontosnak tartom a méltatlanul elfeledett szegedi zenei múlt értékeinek megbecsülését és a zeneművész képzés mai gyakorlatába való beépítését. Nemcsak a hagyományok ápolására gondolok, hanem a feledésbe merült értékek felszínre hozására és bemutatására is.

Szeged kulturális életének sok jeles egyénisége volt és van. Bízom abban, hogy nem állok egyedül azzal a nézetemmel, mely szerint közénk sorolható Király-König Péter is, akinek munkássága révén Szeged zenei élete felvirágzott.

Király-König Péter lebilincselő, színes, temperamentumos egyénisége megfogott. Tehetségének, egyéniségének, műveinek elemzése, bemutatása és közkinccsé tétele vezérelt, amikor Király-König Péterről 2003-ban „A Stájer havasoktól Szegedig” címmel DLA értekezést írtam. Egy dologban már a kezdetekkor is biztos lehettem, hogy ez a munka csak az első előkészítése lehet egy majdan megírandó König monográfiának. Műveinek elemzése előtt felkerestem azokat a helyszíneket is, amelyek a zeneszerző számára fontosak és meghatározóak lehettek. Nekem a Budapesti Zeneakadémia, az egykori Osztrák-Magyar Monarchia városai mellett az admonti Bencés kolostor és a város világhírű könyvtára volt a legmaradandóbb élmény. Itt értettem és éreztem meg azt, hogy az „ora et labora” bencési alapelvet – a szemlélődő és tevékeny élet összhangját – milyen nagyszerűen lehelte miséibe, kantátáiba és egyéb műveibe. Ennek a szellemnek és szemléletnek a közvetlen hatása érzékelhető abban az intézményi struktúrában is, amelyet a városi zenede igazgatójaként épített ki, melyről jogosan állíthatjuk, hogy korának leghaladóbb szellemű, legkorszerűbb intézményei közé tartozott.

Disszertációm opponenseként Lantos István zongoraművész, a Zeneakadémia egykori rektora is kiemel – elgondolkodásra késztetve – két momentumot. König az iskolateremtő egyéniség című fejezet elején olvashatjuk: *„A Zeneakadémia bölcs és előrelátó politikáját jelzi, hogy beajánlotta a náluk végzett tehetséges fiatal muzsikusokat az ország legjelentősebb zeneiskoláinak élére, hogy az általuk folytatott magas színvonalú képzés gyökeret eresztessen a nagyvárosokban. König személyében egy olyan egyetemes muzsikust (orgonista, zongorista, zeneszerző, iskolateremtő pedagógus, kiváló kórusvezető) ismerhettem meg, amilyenekre ma már csak irigykedve gondolhatunk.”*

A másik felvetés: *„Kerek Ferenc dolgozatát olvasva elgondolkodtam azon, hogy milyen könnyen és milyen gyorsan képes kiesni a zenész-társadalom emlékezetéből 1-1 olyan jelentős muzsikus, mint amilyen Király-König Péter volt és akit egykor nem kisebb személyek tiszteltek, mint Bartók, Kodály és Dohnányi. Ezért is tartok fontosnak minden olyan munkát, mint a jelen disszertáció, amely megpróbálja kiköszörölni ezeket a csorbákat.”*

Szeretnék említést tenni Batta András, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rektora, zenetörténész – a másik opponensem – felvetéséből, illetve sejtetéséből, amely számomra igen fontos és hiteles észrevétel. *„... újra bebizonyosodott, hogy jelentős személyiség nélkül sem egy intézmény, sem egy település zenei élete nem virágozhat fel, és hogy a megpezdülés mögött mindig nagy, karizmatikus egyéniség keresendő. König Péter életútja és 30 esztendei tevékenysége Szeged zenepedagógiai és hangverseny életében*

bíztató minta lehet mindazoknak, akik hisznek a kisebb zeneközpontokban és az ott létrehozható sajátos mikrokultúrákban. A dolgozat sorai mögött úgy érzem, Kerek Ferenc közéjük tartozik, s azt is meg merem kockáztatni, generációkkal korábbi alteregójának tekinti König Pétert. Mert ideálra szükség van, és az ideál egyben a saját maga elé állított magas etikai mércét is szavatolja.”

Király-König Péter

Király-König Péter hagyatéka a Szegedi Somogyi-könyvtár állományában található. A művész 45 darabból álló [zenei képeslapgyűjteményét](#), érdekes adalék a 19. század vége - 20. század elejének ízlésvilágához. Egyaránt találni benne híres zeneszerzőkről készült portrékat, fotókat, festmények reprodukcióit, karikatúrákat, valamint kora jelentős előadóművészeit ábrázoló képeket.

Az elmúlt évek során több ünnepi eseményen emlékeztünk meg művész-és tanártársaimmal Király-König Péter életművéről, és ezen alkalmakkor mindig megszólaltattuk több kompozícióját is. Abban reménykedem, hogy Király-König Péter szellemi öröksége a jövőben még mélyebben vésődik Szeged kultúrájába és művei nemcsak ezen ünnepi alkalmaknak, hanem a filharmónia által rendezett hangversenyeknek is szerves részévé válnak. Így lesz igazán közös kincsünk Király-König Péter életműve, és majd akkor igazolódnak Belle Ferenc Königet búcsúztató sorai: *„Jött az Alföld közepébe, mint a klasszikus muzsika pionírja és eltávozott, mint annak nesztora. Jött, mint kérdőjel, elment, mint megoldás. Előtte volt a disszonancia, utána konzonancia. Jött agitációs hanggal, széles gallérral és kalappal, szelet kavarva, és távozott, mint bölcs, dolgarendeztetten.”*

*Prof. **Kerek Ferenc** DLA, zongoraművész-tanár, az SZTE Zeneművészeti Kar Alapító dékánja. Király-König Péterről írt emlékezése „A stájer havasoktól Szegedig” című doktori értekezése alapján (2003) készült.